

עפ"ג 9796/07/13 - חאתם אבו חטאב נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים
לפני כב' השופטים י' נועם, כ' מוסק ו-מ' בר-עם

עפ"ג 9796-07-13 חאתם אבו חטאב נ' מדינת ישראל

חאתם אבו חטאב

המערער

ע"י ב"כ עו"ד עפיף אברהים

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

באמצעות המחלקה המשפטית של אגף המכס והמע"מ

פסק-דין

1. לפנינו ערעור על גזר-דינו של בית-משפט השלום בירושלים (כב' השופט ד"ר א' גורדון), בת"פ 22183-05-11, מיום 23.5.13, לפיו נידון המערער לחמישה חודשי מאסר בפועל, לשלושה חודשי מאסר על-תנאי ולתשלום קנס על סך 30,000 ₪ או 130 ימי מאסר תמורתו. גזר-הדין הוטל בעקבות הרשעתו של המערער, על-פי הודאתו, בעבירת אי-הגשת דו"ח - לפי סעיף 117(א)(6) לחוק ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן - החוק); הוצאת חשבוניות מבלי לשלם את המס הכלול בהן - לפי סעיף 117(א)(14) לחוק; ואי-ניהול פנקסי חשבונות - לפי סעיף 117(א)(7) לחוק.

2. להלן עובדות כתב-האישום, העומדות ביסוד הודאתו והרשעתו של המערער בבית-משפט קמא. נאשמת 1 בהליך בבית-משפט קמא (להלן - החברה) נרשמה כ"עוסק מורשה", על-פי החוק, ועסקה באספקת פועלים. החברה נוהלה על-ידי מספר מנהלים - נאשמים 2, 3 ו-4 בהליך בבית-משפט קמא. המערער (נאשם 4 בהליך בבית-משפט קמא) ניהל את החברה בתקופה שבין החודשים יוני עד אוגוסט 2008, וכן מחודש ינואר 2009 ואילך. לפי האישום השני, בתקופה שבה שימש המערער כמנהל, הוציאה החברה חשבוניות מס באמצעות המערער לחברת "אל עיסא עבודות חשמל ובנייה"; זאת, מבלי לשלם את מס הערך המוסף (להלן - המע"מ) הכלול בחשבוניות. במסגרת זו, בתקופה שבין החודשים יולי ואוגוסט 2008 הוציא המערער חשבוניות שנכלל בהן מע"מ בסך 144,000 ₪; אך החברה לא הגישה דו"ח תקופתי לתקופה זו. לתקופת החודשים ינואר ופברואר 2009 הוציא המערער חשבוניות שנכלל בהן מע"מ בסך 307,303 ₪. לתקופה האחרונה הגישה החברה דו"ח מבלי לדווח על העסקאות האמורות ומבלי לשלם את המע"מ. בגין מעשים אלו, הורשע המערער בעבירת אי-הגשת דו"חות - לפי סעיף 117(א)(6) לחוק, ובעבירת הוצאת חשבוניות מבלי לשלם את המע"מ הכלול בהן - לפי סעיף 117(א)(14) לחוק. לפי האישום השלישי, בתקופת החודשים יולי ואוגוסט 2008 ובתקופה שבין החודשים ינואר עד מארס 2009 לא ניהלה החברה פנקסי חשבונות או רשומות

אחרות, שהיה עליה לנהל באמצעות המערער. בגין מעשים אלה, הורשע המערער בעבירת אי-ניהול פנקסי חשבונות - לפי 117(א)(7) לחוק. הנזק שנגרם לקופת המדינה כתוצאה ממעשיו של המערער עומד על סך של 450,000 ₪, שכן סכום המע"מ לא שולם עד היום והחברה אינה פעילה עוד.

3. בגזר-דין שניתן בעניינם של נאשמים 3 ו-4, ביום 23.5.13, מצא בית-משפט קמא להטיל עונש זהה על המערער ועל נאשם 3. הוא קבע, כי מתחם העונש ההולם בעניינם של השניים, נע בין ארבעה חודשי מאסר, לריצוי בפועל או בעבודות שירות, לבין תשעה חודשי מאסר, בצד קנס הולם; ובכל הנוגע לעונש המתאים בתוך מתחם הענישה ההולם, מצא מקום להשית על השניים עונש זהה של חמישה חודשי מאסר בפועל, לריצוי של ממש, ובנוסף - מאסר על-תנאי וקנס, כאמור לעיל.

לאחר הגשת הערעור נגזר בבית-משפט קמא עונשם של החברה ונאשם 2. החברה - שכאמור אינה פעילה עוד - נידונה לתשלום קנס בסך 22,000 ₪; ואילו דינו של נאשם 2 נגזר לשבעה חודשי מאסר בפועל, למאסר על-תנאי ולתשלום קנס בסך 30,000 ₪.

4. המערער מיקד את ערעורו ברכיב המאסר שבגזר-הדין; והבהיר, כי אינו חולק על עצם הטלת המאסר של חמישה חודשים, אלא על ההחלטה כי המאסר ירוצה בדרך של כליאה ממש. הוא עותר במסגרת הערעור לאפשר לו לרצות את המאסר בעבודות שירות.

המשיבה גורסת, כי עונש המאסר שהושת על המערער הנו ראוי והולם, ואין עילה להתערב בו; זאת מהטעמים שפירטה הערכאה הדיונית בגזר-הדין.

5. לאחר שבחנו את טיעוני המערער, לא מצאנו מקום להתערב בגזר-דינו של בית-משפט קמא.

בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, על בית-המשפט לקבוע בגזר-הדין את מתחם העונש ההולם, זאת לאור העיקרון המנחה והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה; ובהמשך - לגזור את העונש המתאים לנאשם במסגרת מתחם הענישה ההולם, תוך התייחסות לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, אגב אפשרות לסטות מהמתחם בנסיבות חריגות שציינו בחוק.

6. למותר להכביר מילים על חומרתן של עבירות המס והנזק שהן מסבות למדינה ולחברה, ובעניין זה אין לנו לחזור על דברים שהשמענו בפסקי-דין קודמים. עבירות המס הן חלק מהעבריינות הכלכלית המכוונת לפגוע בציבור בכללותו. הן שקולות לשליחת-יד לקופה הציבורית, משבשות את פעולתו התקינה של מנגנון גביית המיסים, פוגעות במשק המדינה ומערערות את אמון הציבור בערך השוויון בנשיאה בנטל המיסים (ע"פ 624/80 חברת וייס ארנסט בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (3) 211 (1981); רע"פ 512/04 אבו עביד נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (4) 381 (2004); רע"פ 5060/04 הגואל נ' מדינת ישראל (24.2.05); וע"פ 2636/12 עיזבון המנוח יהושע שלוש נ' מדינת ישראל (5.3.13)). בעבירות כלכליות - בכלל, ובעבירות מס - בפרט, גובר משקלו של האינטרס הציבורי שבהחמרה בענישה, על-פני נסיבותיו האישיות של הנאשם (רע"פ 281/05 ציון יעקב נ' מדינת ישראל (20.4.05); רע"פ 254/06 רומן קעדאן נ' מדינת ישראל (20.6.06); ורע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל (3.11.10)).

נוכח חומרת העבירות המס, הנזק שהן מסבות לאוצר המדינה, קלות ביצוען והקושי בחשיפתן ובאיתור מבצעייהן - מן הראוי להטיל בגינן עונשי מאסר בפועל בצד קנסות כבדים וזאת משיקולי גמול, הוקעת המעשים והרתעה אפקטיבית - אישית וכללית (ע"פ 6474/03 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (3) 721 (2004); רע"פ 1546/05 שמחוני נ' מדינת ישראל (22.3.05); ורע"פ 4563/11 חברת קוסטה קבלנות בע"מ נ' מדינת ישראל (19.6.11)); זאת אף אם מדובר בנאשמים ללא הרשעות קודמות ובמי שהתנהלו באופן נורמטיבי במהלך השנים (ע"פ 2919/02 אלוני נ' מדינת ישראל (1.10.02)). מדיניות עונשית זו גם חלה בעבירות לפי סעיף 117(א) לחוק מס ערך מוסף (ראו למשל: רע"פ 4682/10 גסאן מחאג'נה נ' מדינת ישראל (20.6.10); ע"פ (ח"י) 15831-12-09 גסאן מחאג'נה נ' מדינת ישראל (10.6.10); רע"פ 4622/06 אבנר ינאי נ' מדינת ישראל (5.7.06); ע"פ (ח"י) 1399/04 אבנר ינאי נ' מדינת ישראל (11.5.06); ת"פ (ת"א) 6235/08 מדינת ישראל נ' דני שירין (5.1.10), אשר אושר בעפ"ג (ת"א) 18521-01-10 דני שירין נ' מדינת ישראל (21.6.10); ע"פ (ת"א) 70414/06 שרגא קרבצ'יק נ' מדינת ישראל (6.6.07)).

7. כאמור, בעניינו הורשע המערער בעבירות לפי סעיף 117(א)(6), (14) ו-(7) לחוק, שהעונש המרבי שנקצב בִּדְדָן עומד על שנת מאסר. בית-משפט קמא קבע, כי מתחם הענישה ההולם נע בין ארבעה חודשי מאסר, בעבודות שירות או בכליאה ממש, לבין שמונה חודשי מאסר. אין עילה להתערב במתחם הענישה, ובפרט כאשר המערער לא חלק על המתחם. בית-משפט קמא קבע, כי נסיבות ביצוע העבירות חמורות. נסיבות אלה התבטאו בתקופת ביצוע עבירות המס - מספר חודשים; הימנעות המערער מלשלם את המס הכלול בחשבוניות שהוציא, מלהגיש דו"חות, ומלנהל פנקסי חשבונות; והתחמקותו של הלה מתשלום מס בשיעור ניכר של כ-450,000 ₪. באשר לטענת המערער, שלפיה הוא והנאשמים הנוספים הסכימו לשמש כ"אנשי קש" להסוות את זהותם של אחרים ולאפשר בכך את ביצוע

העבירות, ציין בית-משפט קמא כי אינו רואה בכך נימוק לקולא, אלא להיפך, שכן מדובר בבחירה מודעת לסייע למהלך של רמיית הרשויות, המעיד על יחס ערכי פגום כלפי שלטון החוק. נוסף על כך, ציין בית-המשפט, כי אף אם קיימים "אחרים" שנטלו חלק בהעלמת המס, הרי שנכונותם של המערער והנאשמים לשמש כאנשי קש, היא שאפשרה לאחרים להתחמק מהדין. בכל הנוגע לרמת הענישה הנוהגת, בגין העבירות שבהן הורשע המערער, הפנה בית-המשפט קמא לשורה ארוכה של פסקי-דין שבהם הוטלו בגין עבירות דומות מאסרים בפועל, לריצוי של ממש, בעניינם של נאשמים נעדרי הרשעות קודמות. שיקולים אלו מצדיקים הטלת מאסר לריצוי של ממש, גם בעבירות לפי סעיף 117(א) לחוק. לאור מהות העבירות ונסיבות ביצוען, ועל-רקע תכלית הענישה בעבירות הנדונות, ובהתחשב במדיניות הענישה הנהוגה - סבורים אנו, כי אין להתערב במתחם הענישה ההולם שקבע בית-משפט קמא בגין העבירות הנדונות.

בכל הנוגע לעונש המתאים בתוך המתחם, הביא בית-משפט קמא את מניין השיקולים הרלבנטיים, ובכלל זה נסיבותיו האישיות של המערער, כפי שתוארו על-ידי בא-כוחו, וחלוף הזמן מעת המעשים - למעלה מארבע שנים. עם זאת, זקף בית-המשפט לחובת המערער, את אי-הסרת המחדל, אשר ולהותרתו על כנו של הנזק שנגרם לקופה הציבורית. בנסיבות אלו, סבר בית-המשפט, כי לא ניתן להסתפק בעונש מאסר שירוצה בעבירות שירות, אשר אינו מתיישב עם מטרות הגמול, ההוקעה וההגנה על הקופה הציבורית מפני עברייני המס, ואין מנוס מהטלת מאסר, לתקופה של מספר חודשים, לריצוי בין כותלי הכלא. שיקוליו של בית-משפט קמא בעניין זה מקובלים עלינו והולמים את מכלול השיקולים הרלבנטיים לקביעת העונש המתאים. גם לא מצאנו ממש בטענת המערער, שלפיה עונשו נוטה לחומרה, ביחס לגזר-דינים של נאשמים 2 ו-3. בגזר-הדין בעניינו של המערער ונאשם 3, נושא הערעור, ובגזר-הדין שניתן לאחרונה בעניינו של נאשם 2, החיל בית-משפט קמא עקרונות ענישה זהים על השלושה, כל אחד בהתאם לתקופה שבה ביצע את העבירות ולסכום המס שהעלים מהרשויות.

8. סוף דבר, לא מצאנו עילה להתערב בגזר-דינו של בית-משפט קמא בעניינו של המערער, והערעור נדחה. המערער יתייצב ביום 27.4.14 בשעה 09:00 לריצוי עונש המאסר בבית המעצר ניצן, שבמתחם כלא איילון.

ניתן היום, כ"ד באדר א' התשע"ד, 24 בפברואר 2014, בנוכחות ב"כ המערער, ב"כ המשיבה והמערער.

משה בר-עם, שופט

כרמי מוסק, שופט

יורם נועם, שופט